

יוחאי קורן

ליגמ פרויקטים סביבתיים בע"מ

ציטוט מומלץ

קורן י. 2021. פארק עין נמפית – פארק טבע אזורי במרחב נחל נעמן. אקולוגיה וסביבה 12(3): 86–87.

נחל נעמן המשוחזר, הזורם בתחומי פארק עין נמפית | צילום: יוחאי קורן, ליגמ פרויקטים סביבתיים

פארק עין נמפית – פארק טבע אזורי במרחב נחל נעמן

[בקצרה](#)

גיליון סתיו 2021 / כרך 12(3) / נחלי ישראל

22 בנובמבר, 2021

מרחב נחל נעמן היה ידוע מקדמת דנא כמרחב ביצות מסוכן לאדם. הוא התפתל דרך ביצות הכורדני עד שנשפך לים ליד עכו. בשנות ה-40 של המאה הקודמת, לאחר התיישבות הקיבוצים הראשונים על גדות הנחל והביצות, ערך שלטון המנדט הבריטי פעולת ניקוז וייבוש של הביצות. במסגרת הפעולות תועל הנחל לתעלה הנדסית ישרה והומוגנית, שניקזה את מרחב הביצות והביאה לייבושן הכמעט מוחלט. מרחב הביצות שיובש נמצא במקטע המרכזי של הנחל, ומהלכו שם מדרום לצפון. הקיבוצים ניצלו את המרחב המיובש לפיתוח ענפי מדגה וגידולי שדה נרחבים בגדה המזרחית של הנחל, בעוד בגדה המערבית התפתח מרחב מיושב – כפרי, עירוני ותעשייתי. בין אלה לאלה נותרו שטחי טבע מצומצמים, שחלקם הגדול הוכרז כשמורות טבע, המשמרות את נופי המים והביצה שנותרו.

מצב עניינים זה של נחל הזורם בתעלה ותפקודו האקולוגי והנופי ירוד, התקיים עד תחילת המאה ה-21. בשלב זה הוכנה תוכנית אב לנחל נעמן, ובמסגרתה זוהה מרחב המשתרע על שטח כולל של כ-600 דונם, בין מפעלי "מילואות" לבין תעלת הנעמן, כמרחב של שרידי ביצות, המשוחרר קניינית וסטטוטורית לפיתוח פארק טבע וסביבה חדש על גדת הנעמן – פארק עין נמפית (ראו [איור 1](#)), וכן בתוכניות פיתוח הפארק [בנספח 1](#).

מרחב זה כולל את תעלת הנחל הקיימת, את שרידי המזבלה ("הר הזבל") שהתקיימה במקום, ואת שרידי מרחב הביצות. רשות ניקוז ונחלים גליל מערבי מקדמת תכנון פארק טבע לגדה המערבית של הנחל, כמוצא בתוכנית האב. הפארק יהיה המשך ישיר ל"שביל נחל נעמן", שפותח במעלה הנחל במקטע המקביל לשמורת "כרי נעמן", והוא יתחבר בעתיד לשכונות של קריית ביאליק שמשני צידי כביש 22. דרך הגישה והמבואה אל הפארק והשביל תהיה ממחלף כרי נעמן על כביש 22.

שרידי המזבלה שהתקיימה במקום ועברה שיקום ראשוני, יספרו את סיפור הזבל בחיינו באמצעות "חתך גאולוגי" בדופן הגבעה, שיאפשר הצצה אל בטן "הר הזבל" ואל תכולתו. הגבעה תשוקם באמצעות צמחייה מתאימה כמרחב מזמין לפרפרים שונים (כיאה לפארק הנקרא על שם סוג הפרפר נמפית), ותפותח כמרחב הכולל שבילי שוטטות ומצפורים, הצופים על מרחבי הנחל והביצות ועל לינת הדיות, המתקיימת כאן בחודשי החורף.

עד כה בוצעו רק חלק ממרכיבי התוכנית. מרחב הנחל עצמו היה הראשון לעבור שיקום - התעלה המוכרת עברה שיקום מורפולוגי-נופי-אקולוגי בחזית "הר הזבל" לבלי היכר. במרחב הביצתי שמצפון ל"הר הזבל" הושב הנחל לנתיב

ולמרפולוגיה ההיסטוריים שלו שמופיעים במפות מראשית המאה ה-20 וברישום הקרקעות העות'מאני, שקדמו לפעולת הניקוז והייבוש. לצד חפירה מחודשת של הנחל בנתיבו ההיסטורי, ייוותר נתיב התעלה המנדטורית פתוח לטובת התמודדות עם שיטפונות. מרחב שרידי הביצות יפותח באופן מדורג – בחלקים הדרומיים ייחפר אגם גדול ולצידו יינטעו חורשות צל מדושה נרחבות, וזה יהיה מרחב קליטת הקהל האינטנסיבי בפארק. מצפון לאגם ולחורשות ייוותרו שטחי הביצה כפי שהם, למעט פיתוח של מערך שבילים, מצפורים ופינות ישיבה מוצלות. מידת ההתערבות והפיתוח ילכו ויפחתו ככל שמצפינים – בחלק הצפוני של הפארק ייחפר אגם קטן נוסף, וממסותר תצפית שיוקם וישמש מרחב שקט ואינטימי בפארק, תתאפשר תצפית בעופות מים ובציפורי שיר.

לאורך הנחל כולו יפותח שביל ראשי שיתחבר אל המעלה ואל המורד, ובעתיד ישמש שביל רציף על גדת הנחל (לאורך הנחלים נעמן וגדורה), ויקשר את עכו בצפון עם פארק הקישון במפרץ חיפה שבדרום. חלקי הפארק שכבר הוקמו הם אטרקציה לפעילות פנאי ונופש עבור תושבי מטרופולין חיפה, הגליל המערבי וכלל אזרחי המדינה.

פיתוח פארק עין נמפית – תוכנית שלב ב'. מימין: המצב הקיים, משמאל: הדמיית המצב המוצע. למעלה: שביל הנחל הראשי, לצד הנחל המשוחזר והחורשה הצמודה אליו. למטה: תצפית מוגבהת מעל סבך הצומח שבלב הביצה | התמונות וההדמיות באדיבות ליגמ פרויקטים סביבתיים בע"מ

נספחים (זמינים באתר)

נספח 1. תוכנית פיתוח פארק עין נמפית

[להורדה](#)